

**SAOPŠTENJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA I
ŠEFA UNMIK-A**

DEBATA SAVETA BEZBEDNOSTI O UNMIK-U

Njujork

27. februar 2017.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Pre mog izlaganja o situaciji na Kosovu, želeo bih da izrazim svoju duboku ožalošćenost zbog smrti ambasadora Ruske Federacije, Vitalija Čurkina. Izražavam iskreno saučešće njegovoj supruzi i porodici, kao i Vladi Ruske Federacije zbog gubitka jednog od njenih najvećih diplomata. Nedostajće nam u ovom savetu.

Gospodine predsedniče,

Kao što je napomenuto u izveštaju Generalnog sekretara, prethodni meseci bili su obeleženi nekonzistentnim napretkom i, povrh toga, pojačanim tenzijama između Beograda i Prištine, uključujući uzajamne reakcije i kontra-reakcije, povremeno praćene pretećom i ratobornom retorikom. Ova događanja i političko poziranje smanjuju prostor za napredak u političkom dijalogu na najvišem nivou, procesu koji je i dalje kako osetljiv tako i suštinski važan, i nezamenjiv.

Tokom mojih nedavnih razgovora u Prištini i Beogradu, svaka strana je iznela različito sagledavanje razloga za smanjen kvalitet komunikacije i odnosa i, uopšteno, svaka strana optužuje onu drugu za namerno izazivanje provokacija. Lideri u Prištini gledaju na mnoge postupke i reči koje dolaze iz Beograda kao na smišljene akcije za podrivanje ciljeva prištinske vlade, naročito kad je reč o

njenim nastojanjima da se približi većinskim srpskim opštinama na severu. Lideri u Beogradu gledaju na postupke i reči iz Prištine kao na pokušaje da se izbegnu procesi koji su zasnovani na dijalogu pod okriljem EU i da se stvori nova realnost na terenu.

Bez obzira na različita gledišta i tumačenja, činjenice su da je sled događaja, opisan u izveštaju Generalnog sekretara, učinio da dođe do narušavanja poverenja, do sužavanja prostora za produktivni dijalog i da situacija bude dovedena neprijatno blizu obnovljenoj nestabilnosti i konfrontaciji. Napomenuo bih da je od objavljivanja izveštaja bilo nekoliko drugih značajnih dešavanja, među kojima ima i konstruktivnijih.

Početak ovog meseca, delom kao odgovor na pogoršanu situaciju, lideri u Beogradu i Prištini su se konačno sastali na najvišem političkom nivou u Briselu, pod pokroviteljstvom Visokog predstavnika Evropske unije za spoljnu politiku i bezbednost. Ovaj sastanak je bio ključan korak za nalaženje izlaza iz ove pogoršane situacije i prilika da se ponovo javno potvrdi njihova posvećenost zajedničkom radu.

Nekoliko dana kasnije, nakon bliskih konsultacija pod vođstvom Specijalnog predstavnika EU i uz učešće drugih diplomatskih partnera, Gradonačelnik severne Mitrovice i Ministar Kosova za životnu sredinu i prostorno planiranje potpisali su sporazum o uklanjanju zida, koji je prethodno bio izgrađen u okviru plana za renoviranje mosta, u blizini severnog dela mitrovačkog mosta. Uklonjen je bez incidenta, 5. februara, a zatim je počela izgradnja parka na osnovu novog dogovora o uređenju prostora, kojim su rešene zabrinutosti svih aktera.

Nedavno je Priština obnovila pozive za transformaciju Kosovskih snaga bezbednosti u Kosovske oružane snage, uz usvajanje rezolucije na Skupštini Kosova. Ovoj inicijativi se i dalje protive kosovski Srbi i Beograd, pozivajući se na Rezoluciju 1244 i naglašavajući isključivu ulogu i nadležnosti međunarodnog bezbednosnog prisustva, KFOR-a.

Gospodine predsedniče,

U ovom kratkom razdoblju, nedavne napete situacije na Kosovu još uvek odjekuju.

Poverenje i pouzdanje među kosovskim Srbima i Albancima je narušeno; trebaće vremena da se ponovo izgradi. Ipak, uz ponovno pokretanje dijaloga na visokom nivou, ima naznaka da se opet radi na ostvarenju ovog cilja: razgovori o pojedinostima sporovođenja buduće Zajednice/Asocijacije većinskih srpskih opština će sigurno pomoći kosovskim Srbima da nastave učešće u radu vlade, iz kog su se nažalost povukli u prethodna tri meseca.

Kao što se moglo videti u prošlosti, jednostrani pristupi ili koraci u rešavanju problema koji utiču na obe strane, kao i na sveukupan napredak u procesu normalizacije, pre će dovesti do konfrontacije nego do pozitivnih rezultata u pravcu u kojem bi to želeli oni koji razmišljaju o takvim koracima.

Ne postoji alternativa dijalogu. Propisana međunarodna uputstva za Prištinu i Beograd su kategorički imperativi: nesukobljavanje, rešavanje pitanja putem dijaloga i stavljanje objektivnog poboljšanja života ljudi ispred ograničenih i sitnih kalkulacija. Nadam se da će Savet pomoći da lideri održe svoju reč, da zadrže iskrenu i stalnu posvećenost dijalogu, do potpunog sprovođenja svih do sada postignutih dogovora, i da izbegavaju davanje izjava ili preduzimanje

aktivnosti koje narušavaju njegov potencijal i ugrožavaju sve koristi koje bi on doneo stanovništvu: bezbednost, prosperitet i mir.

Gospodine predsedniče,

Kosovske institucije se i dalje suočavaju sa zastrašujućim izazovima da budu onakve kakve bi njihovi lideri hteli. Unutrašnja politička borba se nastavlja. Nastavljaju se ogorčeni sporovi između vlade i opozicije. Sporovi između vladajućih stranaka su takođe vidljivi, kao i neslaganje unutar vladajućih stranaka. Glavni akteri osećaju pritisak da se pozicioniraju za izborne cikluse, veoma često na uštrb vremena i energije koja bi se mogla posvetiti upravljanju. Beograd je takođe angažovan u političkoj kampanji za predsedničke izbore u aprilu. Najvažnije je osigurati da izborne politike ne naruše vitalne procese i napredak - napredak koji je jedino moguće izgraditi uz dugotrajne i stalne napore i koji nadilazi promenljivost političkih sezona. Normalizacija odnosa, pomirenje i pravda, sve to pripada tom širem horizontu.

Uspeh u normalizaciji odnosa između Beograda i Prištine je međusobno povezan sa dugotrajnim i održivim pomirenjem na nivou društva - pomirenjem između zajednica na Kosovu. Hrabro rukovodstvo i pozitivno delovanje su važni za propagiranje promena u stavovima. Prepoznavamo i priznajemo brojne značajne korake koje su pojedini lideri preduzeli, i ohrabrujemo dalje neprekidne napore na prevazilaženju prošlosti, kako bi se usredsredili na budućnost.

Zajedno s mojim međunarodnim kolegama na Kosovu, s pažnjom sam ispratio nedavno najavljenju inicijativu za osnivanje Komisije za istinu i pomirenje, kao dodatnog mehanizma za otvaranje internog dijaloga između zajednica na Kosovu. Svaku takvu inicijativu trebalo bi pohvaliti i pružiti što više podrške

kako bi podstakli uspeh. Takođe je važno podsetiti da su takve inicijative delovi veće celine: dijalog koji se vodi uz posredstvo EU je takođe jedan njen deo, kao i ozbiljan rad koji je u toku na zbrinjavanju mnogih žrtava sukoba na Kosovu koje i dalje čekaju pravdu. Među najbitnijim međunarodnim načelima i praksama za vođenje procesa nalaženja istine i pomirenja u postkonfliktnim situacijama su: nepristrasnost, nezavisnost, transparentnost, komplementarnost sa drugim naporima, konsultacije i puno učešće svih uključenih aktera i, na kraju, dužna pažnja i briga potrebna za ovako osetljiv proces.

Gospodine predsedniče,

Potrebno je nastaviti koncentrisan rad kako bi se poboljšala društvena i ekonomska situacija na Kosovu. Rešavanje nezaposlenosti, ostvarivanje napretka u oblasti vladavine prava i borba protiv korupcije ostaju središnja pitanja za sve ljude na Kosovu. Oni koji nalaze malo nade ili izgleda u društvu doživljavaju frustracije i izolaciju. Mnogi će težiti alternativnim putevima, uključujući onim koji vode verskom radikalizmu i nasilnom ekstremizmu. Kako je pomenuto u izveštaju Generalnog sekretara, pretnja od nasilnog ekstremizma i terorizma i dalje je realna na Kosovu i u čitavom regionu. Profesionalni rad kosovskih bezbednosnih organa se nastavlja, a bolja integracija u regionalne i međunarodne pristupe može u velikoj meri da utiče na ove napore. Prema tekućem petogodišnjem planu, kojeg koordiniše Kabinet Premijera, vlasti na Kosovu su takođe usmerene na holistički pristup ovom pitanju, između ostalog i u obrazovnim i u razvojnim oblastima. Ovaj važan posao bi takođe mogao da ima koristi i od jake podrške i koordinacije na globalnom nivou.

Gospodine predsedniče,

Koordinisani odgovori i angažovanost tokom nedavnog perioda povišenih tenzija, prvenstveno, pored ostalih, između EU, KFOR-a, UNMIK-a i OEBS-a, još jednom su potvrdili važnost postojećeg međunarodnog angažovanja u održavanju mira i stabilnosti na Kosovu i u regionu. Stabilnost na Kosovu i normalizacija odnosa između Prištine i Beograda deo su šireg nastojanja da se poboljša stabilnost na Zapadnom Balkanu.

Prošle sedmice u ovom savetu, Generalni sekretar je ukazao na opasnost od nestabilnosti na Zapadnom Balkanu. Nijedna napetost ili potencijalna kriza između Beograda i Prištine ne može se gledati izdvojeno od izazova sa kojima je region već suočen. Dobri susedski odnosi, predanost zajedničkoj budućnosti u objedinjenom evropskom prostoru, posvećenost ljudskim pravima i vladavini prava i rešavanje sporova samo mirnim sredstvima dijaloga i kompromisa suštinski su važni koliko za Kosovo toliko i za ceo region.

Dok sam vas izveštavao proteklih meseci, UNMIK je fokus svog rada preusmerio na pružanje odgovarajuće pomoći gde je to najprikladnije i na obezbeđivanje da stranke, politički procesi vezani za EU i svi naši međunarodni organizacioni partneri imaju koristi od dobro koordinisanog i skladnog partnerstva na terenu. Čineći to, zahvalni smo na čvrstoj podršci koju dobijamo od svih članova Saveta.

Najiskrenije se zahvaljujem Savetu na toj podršci.

KRAJ